O retablo das marabillas ou a realeza no fÃo da realidade

Description

A literatura e o literario viÃ±eron configurando unha longa serie de relatos nos que nos sometemos a unha constante confrontaciÃ³n coa invocaciÃ³n dun conxunto de ficciÃ³ns alusivas ao real existente, como un repertorio de comportamentos e formas de actuar; relacionables, ao tempo, xa na modernidade, coas nosas vivencias e experiencias como forma de indagaciÃ³n, cuestionamento ou ratificaciÃ³n acerca das nosas maneiras de existir e de ser. AsÃ se foron configurando ao longo dos sÃ©culos, nas distintas Ã©pocas e sociedades, narraciÃ³ns orais ou escritas cuxa diversidade temÃ¡tica e estilÃstica foi explicada por medio da teorÃa dos xÃ©neros e subxÃ©neros. Unha descriciÃ³n articulada en multitude de categorÃas principais ou secundarias.

A literatura e o literario viÃ±eron configurando unha longa serie de relatos nos que nos sometemos a unha constante confrontaciÃ³n coa invocaciÃ³n dun conxunto de ficciÃ³ns alusivas ao real existente, como un repertorio de comportamentos e formas de actuar; relacionables, ao tempo, xa na modernidade, coas nosas vivencias e experiencias como forma de indagaciÃ³n, cuestionamento ou ratificaciÃ³n acerca das nosas maneiras de existir e de ser. AsÃ se foron configurando ao longo dos sÃ©culos, nas distintas Ã©pocas e sociedades, narraciÃ³ns orais ou escritas cuxa diversidade temÃ¡tica e estilÃstica foi explicada por medio da teorÃa dos xÃ©neros e subxÃ©neros. Unha descriciÃ³n articulada en multitude de categorÃas principais ou secundarias.

Esa plasmaciÃ³n de historias evocadoras, de distintos matices e tratamentos, non foi sempre compracente nin xustificativa nin lexitimadora contemplando unha vertente impugnadora, crÃtica, satÃrica, irreverente que, na literatura hispÃ¡nica, fraguou, dende o final da chamada idade media, nunha categorÃa literaria coÃ±ecida co nome de picaresca que produciu un bo nÃºmero de obras literariamente monumentais e socialmente relevantes sobre as que non Ã© preciso insistir. E cuxas posteriores recreaciÃ³ns produciron o esperpento e teÃ±en o seu reflexo en certas formulaciÃ³ns da novela negra. E que, no contexto cultural galego, se moveu entre fÃ³rmulas de realismo descarnado e fabulaciÃ³ns de realismo mÃ¡xico.

Unha aproximaciÃ³n literaria que, poÃ±endo de manifesto unha realidade silenciada, lateralizada ou oculta, por supostamente intranscendente e irrelevante, permite cuestionar o valor do solemne e institucional, do que hoxe chamariamos un pensamento politicamente correcto; formulaciÃ³ns restritivas e codificadas dunha forma de entender e comprender baseada na anotaciÃ³n formalista do real e, polo mesmo, fracasada Ã¡ hora de intentar abranguela ou transformala. Unha visiÃ³n insÃ³lita ou pouco abordada que, por veces, chega a confundirse co surreal a forza de evocar o subreal, o substrato do existente cotiÃ¡n.

SÃ³ na actualidade, as fronteiras entre ficciÃ³n e realidade esvÃ¡ense; de modo que a realidade crea os relatos mÃ¡is apaixonantes e a ficciÃ³n os mÃ¡is coherentes e cribles. Asistimos estupefactos a unha secuencia de acontecementos contemporÃ¡neos nos que a distribuciÃ³n de papeis crea os mÃ¡is insÃ³litos heroes e os mÃ¡is perversos vilÃ¡ns que case nos fan esquecer que as sÃºas acciÃ³ns non son sÃ³ evocadoras de formas de ser senÃ³n que teÃ±en evidentes consecuencias que condicionan e afectan Ã¡ vida social e colectiva. Ata os residuos mÃticos perden a sÃºa funciÃ³n ao converterse en sÃmbolos ambiguos e, polo mesmo, perden a sÃºa funciÃ³n como instrumentos de identificaciÃ³n e ratificaciÃ³n social. De modo que, hoxe por hoxe, se evocamos o perfil sÃ³rdido do real o comÃºn da xente crerÃa que estamos a falar de canto se relaciona coa realeza, na orde polÃtica, e coas cuestiÃ³ns que afectan Ã¡ instituciÃ³n monÃ¡rquica e Ã¡ familia real. E certamente Ã© a esta realidade, Ã¡ da realeza, Ã¡ que nos gustarÃa referirnos no noso artigo.

Unha realidade na que un monarca desgastado e desprestixiado, tanto polos seus propios erros coma polos cometidos por persoas do seu cÃrculo familiar, decide reforzar e restaurar a sÃºa imaxe pÃºblica mediante unha visita de estado, en

representaciÃ³n, polo tanto, de todos e todas, a outro monarca supremo e divinizado, encarnaciÃ³n de valores caducos e supersticiosos, e exemplo dunha acciÃ³n polÃtica personalista, arbitraria e despÃ³tica apoiada por un contundente aparato represivo que establece o dereito a partir da sÃºa vontade e o seu capricho, seguindo fielmente o exemplo do seu lÃder polÃtico e guÃa espiritual a un tempo.

Os feitos son suficientemente coÃ±ecidos. Un Xefe de estado en horas baixas busca recuperar a sÃºa credibilidade pÃºblica e os seus asesores prepÃ¡ranlle un encontro polÃtico da maior transcendencia cunha autoridade tan necesitada de lexitimaciÃ³n coma el mesmo ou aÃnda en maior medida, para impulsar unha acciÃ³n polÃtica verdadeiramente transcendente a nivel internacional. Os seus fins: resolver as diferenzas polÃticas entre dous estados veciÃ±os sen tratar ningunha das cuestiÃ³ns de fondo que as crean; incrementar nominalmente as relaciÃ³ns comerciais sen formalizar nin un sÃ³ proxecto; favorecer unha polÃtica de intercambio cultural a nivel universitario promovendo a creaciÃ³n dun programa de axudas escolares que permitan aos alumnos dos dous paÃses cursar estudos no outro sen ter en conta pequenos detalles como as dificultades econÃ³micas que sofren os programas actualmente vixentes, como o Erasmus e o SÃ©neca, nin a inexistencia de convenios de homologaciÃ³n de estudos co Ã¡mbito comÃºn europeo, establecer unha polÃtica comÃºn para a espiÃ±enta cuestiÃ³n do Sahara Occidental sen ter en conta a opiniÃ³n da poboaciÃ³n saharauÃ, tan ninguneada e ignorada pola sÃºa potencia ocupante como polo seu antigo estado colonial; e, como evidencia e froito desa renovada concordia, promover unha distensiÃ³n patentizada na concesiÃ³n concertada dun amplo e magnÃ¡nimo indulto que favorecerÃa ao colectivo de presos espaÃ±ois que cumpren as sÃºas condenas en Marrocos.

O que se presentaba como unha actuaciÃ³n polÃtica da maior transcendencia se foi convertendo paso a paso nun esperpento que, nestes Ãºltimos dÃas, derivou na manifestaciÃ³n mÃ¡is patente da falta de rigor e competencia coa que se abordou este cambio de imaxe, demostraciÃ³n de arbitrariedade e sen sentido cuxos efectos foron os contrarios dos esperados.

O contencioso saharauÃ, encistado na dinÃ¡mica polÃtica das NaciÃ³ns Unidas ao longo de moitos anos e complicado pola emerxencia da loita terrorista levada a cabo no Sahara e o Sahel e a inestable situaciÃ³n polÃtica do islam norteafricano e do Magreb, en particular, para nada se resolve con acciÃ³ns bilaterais desta natureza. A nosa presenza histÃ³rica na zona e o nefasto papel xogado en relaciÃ³n co inacabado proceso de descolonizaciÃ³n do Sahara Occidental, no que ten responsabilidade directa Juan Carlos I, terÃan esixido unha actuaciÃ³n mÃ¡is meditada e coherente que poÃ±a en relaciÃ³n nosa acciÃ³n polÃtica exterior cos presupostos Ã©ticos que inspiran a nosa constituciÃ³n e coa opiniÃ³n maioritaria defendida pola nosa sociedade a favor da xustiza, da defensa dos dereitos colectivos e da liberdade das persoas e os pobos. E, por iso, en apoio da autodeterminaciÃ³n do pobo saharauÃ sen condicionantes nin adxectivaciÃ³ns.

Moito mÃ¡is eco tivo a magnanimidade real do SultÃ¡n marroquÃ que supuxo a concesiÃ³n do indulto Ã¡ relaciÃ³n de presos que se solicitaba e a outros moitos para os que se pedÃa o cumprimento das sÃºas condenas na PenÃnsula; pero, tamÃ©n, a liberaciÃ³n dun preso pendente de xuÃzo e doutro mÃ¡is condenado a trinta anos pola violaciÃ³n en Kenitra de once nenos e nenas, cuxas idades se situaban entre os catro e os once anos. Erros que proban a falibilidade dos poderes preeminentes da realeza pero, aÃnda mÃ¡is, as deficiencias dunha polÃtica de estado e dun aparato de goberno cuxos intereses distan dos das sociedades aos cales din representar. Porque incomprensible resulta o exercicio dunha magnanimidade arbitraria sobre un reo aÃnda non sometido a xuÃzo e, polo mesmo, pendente da estimaciÃ³n e sentenza da sÃºa culpa por parte da xustiza, representante en maior medida do estado que da sociedade. Pero aÃnda mÃ¡is dificilmente asumible, aÃnda que non insÃ³lita, sexa a amnistÃa concedida a un violador de menores cuxa biografÃa o fai colaborador dos servizos de informaciÃ³n espaÃ±ois e da Garda Civil e administrativo dunha Universidade igualmente espaÃ±ola Ã¡ vez que simulador e sedutor Ã¡ forza. Talvez deberÃa de quedar claro que os servizos ao estado non o condonan ou o xustifican todo e que os delincuentes enfermos tamÃ©n teÃ±en o seu tratamento dentro do noso marco xurÃdico e penal.

E se asombrosa Ã© a decisiÃ³n aÃnda sono mÃ¡is as reticencias coas que, tras unha inaudita e tenaz reacciÃ³n de protesta social, inÃ©dita no contexto polÃtico marroquÃ, se trata de revogar ese indulto e establecer a escrupulosidade legal da sÃºa posible anulaciÃ³n. Brutal represiÃ³n policial da protesta e nova mostra de magnanimidade real, neste caso forzada polas circunstancias, e con escasas repercusiÃ³ns a nivel de responsabilidade polÃtica na administraciÃ³n marroquÃ e nulas na espaÃ±ola, que declinou toda posible culpabilidade no feito.

A madura e honrada reacciÃ³n da sociedade marroquÃ confÃrelle un punto de dignidade ao que non chegaron nin por asomo a nosa administraciÃ³n, nin os nosos medios de comunicaciÃ³n nin nosa propia sociedade. E iso debera de ser obxecto de reflexiÃ³n e estÃmulo para unha acciÃ³n colectiva responsable ante as moitas cuestiÃ³ns que nos afectan.

Neste caso, demos de lado a un feito significativo sen ningunha demostraciÃ³n decidida de condena nin asunciÃ³n de responsabilidades en relaciÃ³n con este.

DicÃa, nun artigo dedicado ao tema, Hicham Ben Abdallah Al AlaouÃ, investigador en Stanford e primo irmÃ¡n do rei de Marrocos, que se produciu un atentado contra a integridade moral e un menosprezo Ã¡ honra de toda unha sociedade que se viu obrigada a rebelarse. Pero moito tÃ©mome que a humillaciÃ³n e a deshonra, e menos a que afecta ao colectivo social, teÃ±an un peso real nas decisiÃ³ns polÃticas nin importen a quen rexen ou representan a esa mesma sociedade e canto encarna.

APARTADOSTEMATICOXEOGRAFICOS

Ã•frica

ETIQUETAS

Marrocos EspaÃ±a Sahara MonarquÃas

IDIOMA

Galego

Date Created
Setembro 7, 2013

Meta Fields

Autoria :	3963
Datapublicacion :	2013-09-07 00:00:00
Subtitulo :	Unha reflexiÃ³n de Santiago JimÃ©nez, profesor na USC